

KRONBORG OG VERDENSARVEN

TIL LÆREREN

Du sidder her med et lille stykke UNESCO verdensarv fra Nationalpark Kongernes Nordsjælland og Kronborg. På de kommende sider kan du læse hvad det indebærer og hvordan du kan bruge det i din undervisning.

I forløbet skal eleverne tage stilling til:

- 1) Hvad er UNESCO verdensarv?
- 2) Hvad vil det sige at have enestående universel værdi?
- 3) Hvorfor er Kronborg i Helsingør, udnævnt som UNESCO verdensarv?

Forløbet kan deles op i to dele, eller gennemføres som en samlet lektion. Forløbet kan enten gennemføres hjemme i klasselokalet eller udenfor.

Forløbet opfylder følgende læringsmål

Samfunds-fag, efter 9. klasse

Eleven kan tage stilling til og handle i forhold til sociale og kulturelle sammenhænge og problemstillinger.

Emner: Globalt samarbejde, kulturarv

Geografi, efter 9. klasse

Eleven kan perspektivere geografi til omverdenen og relatere indholdet i faget til udvikling af naturvidenskabelig erkendelse.

Emner: Globalisering, levevilkår, lokal–global sammenhæng

Historie, efter 9. klasse

Eleven kan forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid.

Emner: Historiebrug, lokalhistorie, kulturarv

- Tid: 1-2 lektioner.
- Klassetrin: 7-10. klasse.
- Materialer: Udprint af de 10 kriterier.
- Forløbet kan med fordel sammenkobles med forløbet ”Hvad betyder en arv?”.

KRONBORG OG VERDENSARVEN

TIL LÆREREN - BAGGRUNDSMATERIALE

For at et sted kan optages på UNESCO's verdensarv liste, skal man kunne bevise at stedet har bevaringsstatus og det er af "Enestående Universel Værdi".

UNESCO har opstillet ti kriterier for verdensarv, hvor steder skal kunne leve op til minimum ét af de ti, og gerne flere. De ti krav for udpegning finder du i filen "UNESCO, krav for udpegning". Udover at stedet skal leve op til mindst ét af de ti kriterier skal det også være beskyttet, forvaltet fornuftigt og have en god bevaringsstatus.

Hvad betyder det når man siger "Enestående Universel Værdi" og god bevaringsstatus

I Nationalpark Kongernes Nordsjælland ligger der to steder, der er udpeget som UNESCOs verdensarv, henholdsvis Kronborg og Parforcejagtlandskabet. Stederne er udpeget fordi de har en enestående værdi som arv for hele menneskeheden på internationalt niveau.

Formålet med at udpege steder som UNESCO verdensarv er at beskytte natur- og kultursteder af "enestående universel værdi" for verdens befolkningen, samt bevarelse af områderne for fremtidige generatioer. Verdensarven tilhører alle mennesker og begrebet er det samme hele kloden rundt.

Begrebet "Enestående Universel Værdi" er væsentlig for forståelsen for hvad der ligger bag ved en udpegning som verdensarvsområde.

Enestående, henviser til områdets unikke særegenhed.

Universel, betyder at området har betydning globalt, ikke kun regionalt eller nationalt.

Værdi, definerer området værdi og klassificerer dets betydning på baggrund af klare standarder. herunder kravet til integritet.

Bevaringsstatus går ud på at stedet skal være autentisk og være i god stand.

Det betyder at bygninger, stier og steder generelt skal være i god stand og forholdsvis intakte. Derudover skal stedet stadig indeholde det særegne træk, der giver den enestående universel værdi og have en vis størrelse som sikrer en fuldstændig repræsentation af det der gør området til unik verdensarv.

Det er staten, der indstiller et landskab, en bygning eller et naturområde til UNESCOs verdensarvsliste. I indstillingen skal det blandt andet forklares, hvordan staten vil sikre at verdensarvsområdet beskyttes og forvaltes, så den enestående universelle værdi ikke går tabt. En optagelse på UNESCOs verdensarvsliste er derfor også en forpligtigelse til, at staten og de lokale myndigheder vil passe på verdensarven og sikre den for fremtiden.

KRONBORG OG VERDENSARVEN

TIL LÆREREN – BAGGRUNDSMATERIALE

Hvorfor er Kronborg Slot på UNESCOs verdensarvsliste?

Kronborg Slot i Helsingør er et af Nordeuropas betydeligste renæssanceslotte og ligger strategisk placeret ved indsejlingen til Øresund. Herfra kontrollerede de danske konger fra 1400-tallet til 1857 adgangen til Østersøen og opkrævede øresundstolden af alle de skibe, der passerede. Med kanonerne fra slottet rettet mod skibene stod de søfarende ikke med det store valg. Pengene gik direkte til kongens kasse hvor de blev brugt på slottet og andre kongelige projekter. På den måde blev Kronborg et stærkt symbol på Danmarks magt og rigdom.

Den oprindelige fæstning, Krogen, blev anlagt i 1420'erne af Erik af Pommern for at sikre kontrol over sundet. I slutningen af 1500-tallet lod Frederik 2. borgen ombygge til det prægtige renæssanceslot, vi kender i dag, med rigt udsmykkede sandsten fra Skåne og Gotland, noget af det dyreste materiale i tiden, tårne, gyldne spir og kobbertage. Allerede dengang adskilte Kronborg sig fra de adelige godser som dengang var med rødsten. Udover en magtdemonstration markerede Frederik 2. forskellen på konge og adel.

Kronborg er omgivet af en avanceret stjerneformet fæstning med voldgrave og bastioner, der vidner om datidens militære ingeniørkunst. Samtidig rummer slottet store sale, overdådige gemakker og kostbare tapeter, som fortæller om livet ved hoffet, hvor udenlandske købmænd, diplomater og adelige færdedes side om side.

Slottet er også verdenskendt som “Hamlets Slot”. William Shakespeare lod sin tragedie ”Hamlet” udspille sig på Kronborg hvor de fik navnet Elsinore Castle. Kombinationen af den historiske rolle som toldborg og residensslot og den store betydning i europæisk kulturhistorie gør Kronborg til et enestående og autentisk vidnesbyrd om renæssancens magtpolitik, handel og kunst.

Kronborg Slot blev optaget på UNESCOs verdensarvsliste i år 2000 som et fremragende eksempel på et renæssanceslot, der både arkitektonisk og historisk har haft stor indflydelse – langt ud over Danmarks grænser.

KRONBORG OG VERDENSARVEN

TIL LÆREREN – BAGGRUNDSMATERIALE

Udpegningsgrundlag for Kronborg Slot som UNESCO verdensarvsområde

UNESCO udpeger verdensarv ud fra, om stedet har Enestående Universel Værdi, har en god bevaringsstatus, og om det opfylder mindst ét af de ti kriterier. De ti kriterier kan du se i filen ”UNESCO, krav for udpegning”.

Kronborg Slot i Helsingør er et enestående eksempel på et renæssanceslot, der både fungerede som kongelig residens og militær fæstning ved det strategisk vigtige Øresund. Slottet har spillet en central rolle i Nordeuropas historie, blandt andet gennem kontrollen med Øresundstolden. Kronborg lever derfor op til kriterie 4; Det skal være et særligt eksempel på en bestemt typebygning, arkitektonisk eller teknologisk samhørighed eller et landskab, som illustrerer et eller flere betydningsfulde stadier i menneskets historie.

Kronborg Slot er samtidig et stærkt symbol på kongemagt og dansk identitet. Med sine lyse sandstensfacader, kobbertage, tårne og bastioner er slottet et fremragende eksempel på nordeuropæisk renæssancearkitektur. At Kronborg desuden er kendt som Elsinore castle i William Shakespeares tragedie Hamlet, har givet stedet en særlig kulturel betydning.

Bevaringsstatus og Enestående Universel Værdi

Kronborg Slot og de omkringliggende fæstningsværker er generelt i god stand og løbende under restaurering og vedligeholdelse. Slotsanlægget bevarer sine karakteristiske træk fra renæssancen – både i arkitektur, materialer og form – og fremstår stadig som et samlet og læsbart anlæg ved indsejlingen til Øresund.

Kronborg rummer de centrale kulturhistoriske kvaliteter, der kræves for optagelse på UNESCOs verdensarvsliste. I området omkring slottet kan man tydeligt opleve både dets tidligere militære funktioner og fornemme slottets historiske rolle i kontrollen og beskatningen af skibstrafikken gennem Øresund. Slottet er fortsat velbevaret og i aktiv brug, og den høje bevaringsstandard bidrager til at sikre og formidle dets enestående universelle værdi.

Læs mere

Du kan læse mere om de danske verdensarvsområder på UNESCO's hjemmeside, klik [her](#)

Du kan læse mere på Kronborgs hjemmeside, klik [her](#)

KRONBORG OG VERDENSARVEN

TIL LÆREREN - FORLØBET

1 – HVAD ER EN VERDENSARV

Introducer eleverne til UNESCO verdensarv og hvad det betyder.

- Kender de nogle af de udpegede steder i verden?
- Har de besøgt dem?
- Hvad har vi af verdensarvsområder i Danmark?

2 – UNESCO'S UDPEGNINGSGRUNDLAG

Introducer eleverne til begreberne Enestående Universel Værdi, God bevaringsstatus og de ti kriterier

- Del dem op i grupper og bed dem definere hvad de tre ord ”Enestående, Universel og Værdi” dækker over.
- Hav derefter en snak om hvordan de passer med udpegelse af de områder, der er kommet op i spørgsmål 1

3 – KRONBORG

På baggrund af 1 og 2 skal i nu tage stilling til hvorfor Kronborg er udpeget som en verdensarv

- Print på forhånd de ti kriterier og læg dem på en række
- Del klassen op i grupper (3-4 pr. gruppe) og lad dem gå rundt og kigge på de forskellige kriterier. Bed hver gruppe beslutte sig for de kriterier som de mener passer til Kronborg.
- Gennemgå kriterierne og hør eleverne argumentation.

OVERBLIK

- Tid: 1-2 lektioner.
- Klassetrin: 7-10. klasse.
- Materialer: udprint af de 10 kriterier
- Forløbet kan med fordel sammenkobles med forløbet ”Hvad er en arv?”.